

ÖMER FEVZİ MARDİNİN İLAHİYYAT KÜLLİYYATINDAN

16 ıncı Kitap

# MÜNACÂT

.....

BİRİNCİ KISIM

## Çocuk Dilinden Dua

İZAHLI

Yazan

Ömer Fevzi Mardin

Tevzi Yeri

Ankara Caddesi 62 — İİLMİ KİTAPÇI

İ S T A N B U L

Çeltut Kollektif Şirketi Matbaası

1 9 4 0

ÖMER FEVZİ MARDİNİN İLÂHİYYAT KÜLLİYYATINDAN

16 ıncı Kitap

# MÜNACÂT

.....

BİRİNCİ KISIM

## Çocuk Dilinden Dua

İZAHLI

Yazan

Ömer Fevzi Mardin

Tevzi Yeri

Ankara Caddesi 62 — HİLMİ KİTABEVİ

İ S T A N B U L

Çeltut Kollektif Şirketi Matbaası

1 9 4 0

**Çocuk dilinden**  
**Cenabı Allaha dua**  
Her Ümmet için

Rabbim Allahım seni bütün fikrimle tanır, sana tam bir kanaatla inanır, sana bütün ruhumla güvenir, seni bütün kalbimle sever, sana bütün mevcudiyetimle sarılıyorum.

Her muamelesi güzel Allahım, bu küçük kulumun ilticasını kulluğunu yalvarım kabul buyur. Beni muhabbetli kucağında sevgili çocuklar arasında sakla. Anneme, babama ve bana bakanlara hakkımda hayırlı fikirler, emeller ilham et ve onları mükâfatla, onların gayretlerini ve o gayrete liyakatimi arttır, onların sabırlarını ve o sabrı sui istimal etmiyecek surette itaatimi arttır. Onların emekleri ve benim kıymetli günlerim boşa gitmesin.

Her zayıf sesi işiten, her biçare dileği dinleyen, her küçük niyeti kıymetlendiren Büyük Allahım, sana söylemek, seninle söyleşmek istiyorum. Bu vesile ile senin yüksek şanını anmak, minnetlerimi, alâkalarımı, sana olan ihtiyacımı, düşkünlüğümü arz etmek, sana bütün kalbimle, hissimle, teslimiyetimle ibadet etmek ve ancak bu suretle vicdanımı doyurmak, kalbimi kuvvetlendirmek, boşluklarımı doldurmak ve ru-

humu dinlendirmek istiyorum ve ancak bu suretle ferahlanmak, rahatlanmak istiyorum. Hem de önünde vazifelerimi ikrar etmek ve sana küçük kalbimi de olduğu gibi açmak istiyorum. İlk vazifem ve emelim, sana şükretmek ve senden af dilemektir. Sayısız nimetlerinin şükrünü aczim kadar kabul et, bilir bilmez işlediğim günahlarımı affet.

Her yarattığını seven, yetiştiren, kemallendiren, koruyan, doyuran hatta nazlandıran sensin.

Cömertsin her histen evvel, acıman vardır ve acılarımızı sana duyuran alâkaların vardır. Her yarattığına hiç ayırt etmeksizin (rahmaniyetle) acırsın, rahmet edersin, nimetlerini esirgemezsın ve her zerreyi iyiliği (rahimiyetle) karşılayıp büyük mükâfatlarla kıymetlendirirsin.

Bütün kullarını seversin, yaradılmamıza sebep de bu sevgidir. Güzel Allahım bizi de daima bu muhabbetine lâyık halde bulundur.

Bize bizden yakınsın, her yakınımızın yakınlığı sendendir, herkeste tecelli eden alâka senindir. Yüzüme gülen her yüzdeki tathlık senindir. Etrafımda uzanan şefkatli eller sendendir. Sen istemedikçe kimse uzanmaz, sen vermedikçe kimse vermez, sen sevmedikçe kimse sevmez, sen bakmadıkça kimse bakmaz, herkeste tecelli eden yardım ve her koruyuş sendendir.

Bizi bizden çok seversin, hele çocuklara, acizlere, biçarelere olan yakınlığın, hepsinden üstündür.

elin üstlerinden hiç çekilmez. Onlara yardımı aleme ganimet kılarırsın, annemizden, babamızdan, kardeşlerimizden tecelli eden muhabbet senin muhabbetindir, onların muhabbeti, senin deryayı muhabbetinden birer damladır. Bizim onlara olan meclubiyetimiz de senin muhabbetini onlarda gördüğümüzden, senin güzel kokunu onlarda bulduğumuzdandır.

Senin muhabbetin sönmez, bitmez, azalmaz. Bizi ezelî ebedî bir muhabbetle seven, bizden bıkmayan usanmayan eli, elimizi hiç bırakmayan sensin. Annemiz uyur sen uyumazsın, annemiz yorulur sen yorulmazsın, annemiz şaşırır sen şaşırmazsın... Annemiz gider sen kalırsın, her şey fenaya erer sen kalırsın, her varlık biter sen kalırsın, her ümit söner sen kalırsın.

Bizi bekleyen gözlerdeki alâka senindir. Bizi okşayan ellerdeki hararet senindir... Bizi yetiştiren, terbiye eden itina senindir. Bizi yaşatan, tekâmül ettiren ruh senindir... İçimizi, dışımızı ihata eden, aydınlatan nur senindir. Biz senin deryayı nurunda: biten, büyüyen yaşayan birer zerreyiz. Yetişmemiz için etrafımızda yükselen gayret de senindir..

Ya Rabbi bizi ana ve baba ve kardeşlerimize, bütün akraba ve taallukatımıza, konu komşumuza hayırlı et...

(Sevişelim, yaranalım) diye birleştirdiğin mille-

timize faydalı et... Ve her milleti birbirile böyle seviştir ve yardım ettir...

(Barınalım ve bakalım) diye verdiğin yerimize, yurdumuza bütün kulların ile beraber bizi de liyakatli et...

Ya Rabbi, komşumu kendim gibi sevecek kadar temiz bir his ver ve her insanı komşu sayacak kadar yüksek bir alâka ver.... Sen yalnız kendini düşüneni değil herkesi kendi gibi düşüneni benimsersin. Egoist (Hodkâm nefesine tapan) sana yaklaşmaz, yalnız nefisini seven seni sevemez, nefsi için sana bakan sana varamaz, yolunun her adımı feragat ister.

Mahlûkunu inciten seni incitir, mahlûkuna hor bakan sana hor bakar. Sen her yaradılanı yaradandan dolayı aziz sayanı benimsersin. Yerde, gökte ne varsa hepsi senin öz malındır. Sevgili aziz şeylerindir. Bütün mevcudatın varı ve varlığı da yalnız ve yalnız sensin.

Sevgilerim senden ve sevgilerim sanadır. Bu sevgiyi her şeyden üstün tutmanı emrettiğin gibi müyesser de eyle. Her sevdiğim şeyi senin eşsiz sevgin yoluna vakfedebileyim. Her şeyden aziz olanı, rızamı, hiç bir şeye değişmeyeyim. Senin için yaşayayım, senin için çalışayım.

Ya Rabbi beni gayr endiş (diğergâm-gayriseven-altruist) mert bir uzuv kıl, beni cömert ve fazilet-

te fedakâr bir insan kıl. Sana güvenen, kendini unuttur, düşüncesi hep gayrı olur.

Ya Rabbi hayatta sevdiğin yolu tercih edeyim, dürüst olayım, temiz, nezih hareket edeyim, sevdiğin işleri işleyeyim.

Ya Rabbi beni hayatta hayra alet et, şerden şerirden kuru, zilletten hicabdan kuru:

İman ederim ki a'malimin hesabını göreceksin, doğruların yardımcısı sensin. İman ederim ki dünyada da, ahrette de beni bahtiyar edecek yalnız sensin. Ancak sana kulluk ederim ve ancak senden yardım dilerim.

Senin verdiğini kimse alamaz ve sen vermedikçe kimse veremez, senin yükselttiğini kimse alçaltamaz, senin alçalttığını kimse yükseltemez.

Hiç bir emek boşa gitmez, hiç bir ızdırıp nimetsiz kalmaz, her muztarip nefes sana erişir. Sana uzanan el boş dönmez. Her kulunun ezasından, eleminden eza duyarsın her kulunun saadetinden haz alırsın. Her mahlûkunla doğru birer yolun vardır, her kalpte sana bir yol vardır her kalpte söyleyen sensin her kalpte dinleyen sensin, her kalpte yaşayan, her kalbi yaşatan sensin, her fikri aydınlatan, her kalbi feyizleyen sensin.

Ya Rabbi anama, babama ve her anaya ve babaya kuvvet ver, saadet ver, selâmet ver, her türlü iyilikler ver.

Beni ve her çocuğu sağlam bir vücut, temiz bir vicdan, açık bir alın ile yükselt.... Şerefli, hayırlı bir insan olarak cemiyete kat.

Ya Rabbi her adımımızı doğruya çevir, her fikrimizi hakikate çevir, her niyetimizi iyiliğe çevir, her teşebbüsümüzü hayırla neticelendir.

Ya Rabbi gazabına uğramışların yolundan, şaşkınlığın akibetinden bizi sakla.

ALLAHIM, hamdolsun duamı ettim, hamdolsun kendimi sana teslim ettim. SAHİBİM, RABİM, VELİM ve DOSTUM, her kıymetli şeyim sensin ve sen bana kâfisin, ilticamı kabul et, kulluğumu kabul et, ikrarımı kabul et, duamı kabul et..... Âmin.

## Çocuğun ebeveynine Bir İzah

Bu dua, çocuk için vakıa uzundur. Bu; geniş bir münâcât mevzuudur. Fakat maksadımız aynı zamanda şunu anlatmaktır: Bir münâcâta neler girebilir? Bir dua ne gibi esaslara istinad edebilir? İşte hem bunları çocuğa bildirmek ve hem de bu vesile ile gerek Allahın evsafını ve gerek mahlûkun evsaf ve mâhiyetini, ihtiyaçlarını ortaya koyarak hâlik ile mahlûkun münasebetlerini bir misâl ile göstermektir.

Diğer taraftan da çocuğa bunları izah etmesi lâzım gelen anayı, babayı, çocuğun velisini bu hakikatlere nazarlarını celbederek düşündürmektir.

Bu mevzu öyle hayatî, mühim esaslara istinad ediyor ki biraz fikre sahip olanın bu hakikatler önünde durup düşünmemesine imkân yoktur.

O hakikatler ki bir bakıma göre ilâhiyatın zübdesidir. Diğer bir bakıma göre iman ve itikadın ana temelleridir. Diğer bir bakıma göre de (ilmi hal) dir.

Bilhassa hâlik ile mahlûkun mâhiyetleri ve münasebetleri, alâkaları yakınlıkları hakkında mühim bir tetkik mevzuudur ki bu keyfiyet hakkiyle taayyün ve tavazzuh etmedikçe insan imanda istikrar bulamaz ve huzura kavuşamaz.

Yine bu hakikatlerin tayin ettiği istikamettir ki bir çocuğa hayattaki müsbet yolu ona gösterir, ve bu yolda muhtaç olduğu maddi mânavî ihtiyaçları ona hatırlatır, yani istenecek şeyler nelerdir, bunu tayin ve tesbit eder ve çocuğu daha küçük yaştan istediğini bilen bir unsur kılar ve cemiyete hayırlı, faydalı bir ideal ile onu yetiştirir.

Cemiyete çocuğu yetiştiren yuva ki ana dizinden itibaren aile ocağıdır, ve bu evler ki murakabeden, müdahaleden mâsundur. Sinni rüşde varıncıya kadar çocuğa hayatında müsbet veya menfi bir istikamet verecek bu yuvalardır. Elbette ki cemiyetin saadet ve felâketi, hayrı veya şerri bu yuvaların sevk vicdanı ile vereceği istikametlere ve yetiştirecekleri çocuğun müsbet kıymette olgunluğuna bağlıdır. Eğer yuva yılan yetiştirirse cemiyete bir yılan girecektir. Eğer hayırlı bir insan yetiştirecekse cemiyet bir insan, bir müsbet yürek ve el kazanacaktır. Ve bu hayırlı elin kafası ne kadar olgun, ve temiz bir yüreğin seciyesi ne kadar sağlam ve emelleri, niyetleri ne kadar hayırlı, ve halis ise cemiyet o kadar fayda görecektir. Çünkü ıztıraplarından kurtulması, yükselmesi için bir yardımcı daha elde etmiş olacaktır.

Aksi halde cemiyet kendi arasına karışan mikrop- larla, mütereddi, serseri veya delillerle uğraşmağa mecbur olacak, ve bir şey elde etmiş değil, bir şey kaybetmiş olacak ve o kaybettiği uzvunun menfi harekâtı yü-

zünden maddi, mânevî bir çok ziyanlara da girmiş bulunacaktır.

İşte çocuğa peygamberlik derecesinde hayati vazifelerini telkin ile mükellef olan aileye; cemiyet daima ışık göstermeli ki o da cemiyete hazırladığı insanı, cemiyet hesabına büyüttüğü çocuğu karanlıkta büyütmesin. Kendi egoizminde kullanarak çocuğu fena bir hale, muzır bir hâl veya bir işe, hayırlı hiçbir işe yaramaz hale koymasın. Komşusunun tavuğunu çocuğuna çaldırıp geçinen ve yuvasını cemiyetin vücudünde mikrop yuvası bir ya yapan ebeveyn bulunabileceği gibi, çocuğum helâl süt emsin, helâl lokma ile büyüsün, hayırlı bir insan olsun; diye çalışan, hayatını haram lokmadan, haram kazançtan koruyan ebeveyn dahi vardır.

Helâl lokma yiyenin mânevî rahatı, huzuru, zevki vardır. Hırsızlığın hilekârlığının da maddi ve nisbi bir kazancı olsa da bunlardan birini tercih etmek ailenin kültürü meselesidir. Hayat telâkkisi meselesidir. Bu tercih keyfiyetinde ebeveyne müsbet yolda fikri yardımlarda bulunmak cemiyetin vazifesidir. Aksi halde ziyanını kendi çeker.

Müsbet yolda ebeveyni teşvik etmek her hisli insanın borcudur. Toprak ile yetişen bir malîsul dahi iyi yetişmesi için kendine hizmet, yardım istiyor, şuurlu yardım, şuurlu hizmet.

İşte bu dua yalnız ilâhiyat esasında ilmi esasları

değil, aynı zamanda içtimaiyat esasında da bir takım hakikatleri ihtiva etmektedir. Bu sahada ferdin, gerek Allaha, gerek cemiyete, gerekse kendi nefesine karşı olan vazife ve mes'uliyetlerini tebellûr ettiriyor, açık öne koyuyor.

Muhtelif esaslardan insanı alâkadar eden bu mevzu; bütün bir hayat imtidadınca ehemmiyeti azalmıyacak ve bilâkis artacak mâhiyettedir. Lüzumu ve ehemmiyeti hiç bir zaman azalmıyacak alan bu esasatı yalnız çocuğa çocukluğunda değil, ona her yaşında anlatmak ve öğretmek cemiyet için bir ihtiyaçtır.

Çocuk cephesinde bu münâcât esaslarını çocuğun yaşına ve anlama, kavrama kabiliyetine göre kısımlara ayırmak ve en temel olanından başlamak muvafık olur. Çocuğun yaşı ilerledikçe anlama kabiliyetinin inkişafına göre diğer kısımlar dahi ehemmiyet ve anlayış kolaylığı sırasıyla kendisine öğretilir. O suretle ki sinî rüşde vâsıl olan çocuk bunu kâmilî öğrenmiş ve hazmetmiş bulunsun. Tâ ki çocuk; iman ve itikat bahsinde ilk düşünme kabiliyet ve ihtiyacını duyduğu zaman, fikri boşa çalışmadan veya yanlış telâkkilerle bozulmadan, bâtil fikirlere veya hurafelere kapılmadan bir hakikate tutunabilsin, temiz, doğru, öz mevzuu önünde bulabilsin.

\*\*

Her hayat mevzuunda olduğu gibi ilâhiyatın,

iman ve itikadın da ilk hazırlandığı yer (fikir) dir, yerleştiği yer (kalb) dir. Ma'kesi de muhassalası (vicdan) dir.

Binaenaleyh ibadetin de temeli, noktai hareketi fikirdir. Fikirsiz ibadet, bilgisiz, taklidi bir hareket demektir. Makine gibi fikirsiz harekette öz yoktur. Öz olmayınca iman yoktur. Allaha iman için evvelâ Allahı tanımak lâzımdır. O tanınmayınca onun güzellikleri, iyilikleri bilinemez. Bunlar bilinmedikçe candan seviemez, ondan yalnız korkulur. Halbuki korku; ilk iptidâi devredir. İmanın fikir mertebesindeki devresidir. Muhabbet; imanın kalbdeki mertebesidir. Ve Allahı ne kadar iyi tâmrısak o kadar çok inanmış, bağlanmış, sevmiş güvenmiş ve teslim olmuş bulunuruz. Ve ancak ondan sonra hayatta huzur ve rahat duyabiliriz. Ve ondan sonra onu övebiliriz ve onunla övünerek teselli ve mânevî kuvvet bulabiliriz. İçimiz haz ile vecd ile titriyerek ona sarılabiliriz.

Onun içindir ki mukaddes kitaplarda bilhassa Kur'anı Kerimde Allah, insanı evelâ ve daima tefekküre, tezekküre, taakkula davet ediyor. Ve tefekkürü iman ile bağlanmak için ve ittika için kulluğa esas ittihaz ediyor.

İnsanın gerek mükellefiyetleri gerekse mükerrerliği, şerefi hep bu tefekkür, teemmül kabiliyetimizden değil midir. Hakikatlere nüfuz edebilmemiz, düşüncemiz nisbetinde değil midir. Hak ile bâtili, bununla tefrik et-

miyor muyuz, günah ile sevabı, iyi ile fenayı bununla bilmiyor muyuz?. Hülâsa herşeyin, her hareketin müs-bet veya menfî mâhiyetlerini bu vâsita ile ölçmüyor muyuz?

İşte mukaddes kitapların; insanlardan salâh esasında, intibah, dirayet, insaf, iyi niyet, iyi hareketler istemesi bu fikir ve akıl vasıtasıyledir.

Tefekkür, hakikatleri kavramamızı mümkün kı-  
lıyor, bu da imanımızı temellendiriyor ve bizim kemal  
yoluna girmemize, salâh ve necâtımıza sebep oluyor.  
Onun içindir ki (bir saat tefekkür yetmiş yıl «fikirsiz  
ibadetten hayırlıdır) buyurulmuştur. Bu hadisi şerif  
insanı ikaza kifayet eder. Allah bize tefekkür mevhibe-  
sini selâmet yoluna bir ışık olarak ihsan etmiştir. Bunu  
kullanmamak gaflettir.

### Çocukda ilâhi âlâka

Allah ile alâka yalnız büyüklere ait bir ihtiyaç  
değildir ki çocuk ondan müstağni kalabilsin. Hayatı  
idrak eden her mahlûk; maddî, manevî bütün ihtiyaç-  
lariyle Allahı bilmek ondan istemek ve ona tutunmak  
zaruretindedir. O zayıf kul Allaha güvenmesinde ki-  
me güvensin, ne yaşaması, ne sıhhatte kalması, ne de  
kazadan belâdan korunması kendi elinde olmıyan, kor-  
kular içinde, endişeler içinde titreyen zayıf beşer kime  
dayansın kime ümit bağlasın da rahatlansın, Allahtan

başka mutlak bir kuvvet ve kudret kimde var ki ona  
bel bağlasın?

Binaenaleyh çocuk şuur devresine girmekle be-  
raber kendini Allahın himayesinde hissetmesi lâzım-  
dır. Ve zaten çocuğu saran, tutan, koruyan ana eli de  
Allahın kullandığı ellerden ancak biridir. Çocuğa Al-  
lahı tanıtmak, ve bütün varlığı onda göstermek ve her  
şeyi ondan istetmek vazifesi, bu mukaddes vazife ev-  
velâ ebeveynindir.

Çocuğu yetiştiren ebeveyn hakikatte Allaha hiz-  
met ediyor. Çünkü çocuk Allahındır. Çocuğu terbiye  
eden ebeveyn hakikatte Peygambere vekillik ediyor.  
Çünkü iyiliği öğretip sevdirmek, fenalıktan sakındırıp  
korumak Peygamberlerin Allah nâmına Allahın kul-  
larına talim ettiği esaslardır. Aile reisleri kendi yuva-  
larının salâhından, vilâyetleri altındaki mahlûkların iyi  
bakılması, iyi yetiştirilmesi, iyi terbiye edilmesi esasla-  
rından Allaha karşı mes'uldürler, ve onların bu mükel-  
lefiyeti, onların en büyük ecirlere, mükâfatlara maz-  
hariyetlerine birer veisledir. Ne mutlu o ebeveyne ki  
bütün bu işleri tam bir itina ve sadakatle Allah için  
yapar ve gözünü kapadığı zaman cemiyete hayırlı in-  
sanlar takdim etmiş olur.. Bir hadisi şerifte buyurul-  
duğu gibi bir insanın vefatından sonra da devam ede-  
cek olan hayır ve hasenatından biri arkasında cemi-  
yete nâfi olarak bırakacağı evlâdıdır.

### Şefa'at mevzuu

Çocuk aynı zamanda Cenabı Hak ile Ebeveyn arasında bir şefa'at vasıtası, bir rahmet vesilesidir. Çocuk günahsız ve mâsumdur. Hiç bir aile, hiç bir cemiyet çocuğun şefa'atinden, duasından müstağni kalmaz. Bu hususta çocuğu kullanmayı düşünememiş olanlar bu istifadeden mahrumdurlar. Mukaddes kitaplar çocuğun Allaha olan yakınlığını bildiriyor. Benî İsrail zamanındanberi içtimâî ızdıraplarda, cemiyet halinde yapılan dualarda ve bizim memleketimizde de yağmur dualarında çocukları öne almak an'ane ve âdettir.

Çocuktan daha temiz bir kalb, mâsum bir ağız ve samimî bir alâka ve gayretle anaya babaya kim dua ve şefa'at edebilir?

Aile felâketlerinde ve çocuğun hastalık ıstıraplarında küçük büyük yeis ve aciz içinde çırpınırken çocuğa Allahtan başta kim ümit veya şifa verebilir?

Diğer tarafta: meselâ sabrı tükenmiş ananın, gazbı alevlenmiş babanın tehevür ve savletinden çocuğu Allahtan başka kim kurtarabilir? Kim koruyabilir?

Mektep imtihanları sıkıntılarında çocuğu Allahtan başka kim teselli edebilir?

Her gün, her saat türlü haşarlıklarla görünür görünmez kazalar geçiren çocuğu Allahtan başka kim koruyabilir?

Ananın, babanın gafletle yanlış tedbirlerinden,

zühûl ve nisyanlarından mütevellit tehlikeli âkîbetlerden çocuğu Allahtan başka kim koruyabilir?

Çocuğun ebeveyninden evvel Allaha ihtiyacı vardır. Ebeveynsiz çocuk Allahın halk buyuracağı lâyetenâhi esbab ile büyür, yetişir, fakat yetimliğinin acılığını; «Allahı tanımamak yüzünden» büsbütün bir kimsesizlik hissiyle, en derin ıstıraplarla duymamak için çocuğa vaktiyle Allahı bildirmek lâzımdır. Aksi halde hakikî yetimlik, tüyler ürperten bîkeslik o zaman başlar, ve tereddî eden çocukların mühim bir kısmı bu gibi Allaha güvenmek veya Allahtan korkmak nedir bilmeyenlerdir ve bunlardır ki bilâhare birer kurt gibi vahşileşirler, ve cemiyete belâ olurlar.

Çocuk; Allaha sarılmak, dayanmak imkânını ne kadar erken elde ederse o kadar erken muhtaç olduğu kuvveti hayatta elde etmiş olur. Ve hayat mücadelesinde o nisbette mücehhez, kuvvetli, azimli, ümitli ve cesur bulunur. Hem de cemiyet için faydalı bir unsur ve yalnız iyilik unsuru olur.

İnsan cemiyete fedakârlık yapabilmek, maddî, mânevî varlığını cemiyete yardıma tahsis etmek için bir karşılık bekler, bazılarına göre bu karşılık cemiyetin maddî ve manevî mükâfatıdır. Bazılarına göre Allahın rızası ve vicdan hazzidir. Her hareketi, her fedakârlığı Allah için yapanlar yalnız bu rıza ve haz karşılığıyla iktifa edebilirler. Fakat cemiyete bu iş sırf tüccarî bir alış veirş mâhiyetinde yapanlar cemiyetten

umdukları derece mukabeleyi gecikmiş görünce küserler, cemiyete darılırlar, onu tenkit ve müvahazeye işi dökerler, âdeta cemiyete hasım olmak derecesine düşerler. Cemiyetin istediği bu değildir. Ve dünya bu gibi infî'al hissi taşıyanların elinde tefrikalara ıstıraplara uğramıştır. İnsan cemiyeti evlâdı gibi sevmeli, evlât gibi görmeli, bakmalı, gözetlemeli. İnsan evlâdından bir şey esirger mi, ve karşılık bekliyerek husumet eder mi?

İşte çocuk bu ruhu edinmek, merd ve cömerd olmak için vaktiyle ilâhî vazifelerini hissetmek ve onu kendine mal etmek gerektir.

İşte bu duayı terkib eden fıkralar; çocuğa ilâhî vazifelerini hissettirir, cemiyete karşı yüksek mükellefiyetlerini, şerefli vazifelerini bildirir, ve kendi hakkında ne gibi temennilerde bulunmak, hayatta ne gibi doğru bir istikamet almak lâzımgeldiğini gözü önüne koyar.

Çocuğa iyiliklerin genişliklerini gözü alabildiğine gösterir, fenalıkların derinliğini ve fecaatini de hakkını vererek gösterir. Ona iyilikle fenalık arasında karışık bir hayata kapı bırakmaz, ne kendini, ne de ondan hayır bekliyen cemiyeti aldatmağa meydan bırakmaz.

Her doğru yol feragati ister, feragat zayıf ruhlular için kolay değildir. Onu kolaylaştırmak ancak fazliyet ve feragati sevdirmekle olur. Onun insana her adında vereceği mânevî hazzı, insanlık şerefini, vicdan

rahatını izah etmekle olur. Ona müsbet hayatı beğendirinceye kadar, sevdirenceye kadar münasip telkinlerde, teşviklerde bulunmak lâzımdır.

Bu; ebeveynin, mürebbilerin, velilerin ellerine Allahın emanet ettiği çocuğa karşı ilâhî vazifeleri, şerefli ve mukaddes işleridir. Bununla geçen vakit; ibadetle geçen vakit kıymetinde ve kudsiyetindedir.

Çocuğa ilk şu fikri vermelidir ki o; bu dünyaya sebepsiz, boşuna, bittesadüf gelmiş değildir. Onun yaradılışında Allahın bir muradı vardır. Her şey bir hikmet tahtında yaradılmıştır. Ve her mahlûka bu âlemde bir takım vazifeler verilmiştir. Bu âlemin hayatı ve müvazenesi bu vazifelerin neticesidir.

Allah insana da bir vazife vermiştir. İnsandan istedikleri vardır. Bunları yapmak fazilettir, yapmamak redietir. Çocuk her gün bir kere şu sualleri kendine sormalıdır:

Ben neyim, neye yaradıldım, yaradanım benden neler istiyor. Bana tahsis ettiği vazife ve mes'uliyetler nelerdir. Allahın koyduğu bütün tabiat kanunları ki insanı yaşatmak, yetiştirmek için çalışıyor, bu derece mühim bir mâhiyeti olan insanın acaba mühim, yüksek şerefli vazifeleri nelerdir? Bu vazife safhalarının çocukluğa, gençliğe, ihtiyarlığa ait kısımları nelerdir. Bir heyeti içtimaiyede bütün memurlar, bütün teşkilât; bütün idare mekanizmaları bir vatandaşı korumak, insan olarak büyütme, insan olarak yaşatmak ve neti-

cede milletin kemaîini izhar etmek olduğuna göre benim onlara karşı hissim, nazarım ve hareketim ne olmalıdır?

Benim için yorulanların üzerindeki hakları nelerdir? Ben bu hakları ne suretle, ne vakit kime ödiyeceğim?

İşte bunlar, bu esaslar üzerinde çocuğu düşünürmek, çocuğun yetişmesi mes'uliyetini üzerine almış olan ebeveynin ve alâkadarların mukaddes vazifesidir.

Çocuk Allah ile kendi arasında ve dolayisiyle ebeveyni ile kendi arasında, kendisini yetiştiren ellerle kendi arasındaki münasebetin mâhiyetini, sonsuz alâkalarını, iyice anlamalı ki kendi mâhiyetini ve kendi vazifesini ehemmiyetle kavrayabilsin. Allahını yegâne merci bilsin, Allahını sevsin, ebeveynini sevsin ve ona yetişmesi için yardım eden elleri sevsin ve onlara karşı minnetle bağlasın ve büyüdükçe bu minnet borcunu cemiyete, muhitine ve kendinden küçüklerine Allah için ödesin.

---

**Fiâtı 7 1/2 kuruř**